Ч. 124 (10.801). Львів, неділя 6 червня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щади. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після заприсяження нового президента.

Акт заприсяження. — Перебрання влади — Бажання і гратуляції. — [illegible] президент до народу. — Пепееси не взяли участи в святі. — Димісія уряду Бартля. — Коли сформується новий уряд?

Варшава, 4. червня.

Заприсяження проф. Мосціцького відбулося після поданого нами вчора пляну. На спеціяльнім підвисшенні заняв місце голова Нац. Зібрання Ратай, в диплобматичній льожі зібралися члени дипльоматичного корпусу з папським нунцієм і французьким амбасадором на чолі. Біля них уставилися члени уряду під проводом голови ради міністрів Бартля і марш. Пілсудського. Крім того було присутне ціле соймове бюро, а також представники краєвої і закордонної преси. Були й найближчі члени родини президента. Члени Нац. Зібрання зібралися в поважному числі.

В 12. год. отворив Нац. Зібрання його голова Ратай, покликавши двох секретарів. Після того запрошено проф. Мосціцького на салю. За хвилину він приходить в товаристві прем. Бартля. Голова Нац. Зібрання питає його, чи він вибір приймає. Після потакуючої відповіди марш. Ратай відбирає присягу, в часі якої президент тримає ліву руку на конституції, а два пальці підносить у гору.

Після зложення присяги марш. Ратай оголошує, що Національне Зібрання розвязане. Президент виходить до марморної салі, де слідує акт перебрання влади. В тім часі віддає артилєрія приписаних 21 стрілів. Потім зачалися бажання й гратуляції, які складали новому президентові члени уряду, представники дипльоматичного корпусу і т. д. Дефілядою на подвірю замку військових відділів закінчено це торжество.

Президент Мосціцький видав до народу таку відозву:

„До Народу! Покликаний вибором Нац. Зібрання на становище президента Річипосполитої, маю сповняти великий обовязок: служити загальному добру, відвертати від Народу лихо й небезпеку. Обовязок цей вимагає спільного ділання Народу зі мною. Нарід, визволений з неволі, мусить зробити велике моральне й матеріяльне зусилля відродження. Річпосполита після вікового політичного розшматування мусить утрівалити внутрішню одностайність і силу. Не можуть ломити сили Народу міжусобиці, не можуть зрушити одностайности Річипосполитої ріжниці дільниць суспільні чи політичні. Бо як один є наш Отець на небесах, так одна є мати Річпосполита Польська, що всіх любить одною любовю, одної від усіх вимагає любови. Тому взиваю вас, горожане Найяснійшої Річипосполитої, і приказую на основі тої моральної сили, яка міститься в уряді вибраного вільним Народом президента, щоби ви незломними силами утрівалили велич і правоту Батьківщини. Нехай спогади недавньої міжусобиці побуджують до скуплення життєвих сил Народу в збірній праці над вивищенням імени Польщі. Нехай імя це ясніє повнотою блесків, благородности і могутности. Нехай польський Нарід буде перший у ряді народів, будуючи будучину людства на згідливій співпраці народів. Ти Боже, що зволив поблагословити наше визволення, що відігнав із нашої землі наїзника, допоможи ділу угрунтування Річипосполитої, загальному добру і чесноті, запевнення їй цілости, безпеки і процвітання. — Варшава, 4. червня 1926. Ігн. Мосціцький".

Характеристична річ, що соціялістичні посли й сенатори в святі заприсяження нового президента участи не брали. ППС. ухвалила рішення, що не бачить достаточних причин для перенесення заприсяження президента з сойму до замку, тому в заприсяженні участи не візьме. Хід Нац. Зібрання був увесь час спокійний, тому ППС. була певна, що спокій не буде нарушений і підчас заприсяження президента, тимбільше, що проф. Мосціцький в дні вибору був у соймі, а на вулицях Варшави щиро його витали. ППС. вважає перенесення заприсяження бажанням виминути законодатну владу. Через те ППС. абсентувалася при заприсяженні на замку.

На засіданні ради міністрів, що відбулося теж у замку, прем. Бартель заявив, що відповідно до істнуючих звичаїв рішив податися до димісії враз з цілим урядом. Рада міністрів приняла цю заяву до відома.

Новий президент приняв димісію уряду Бартля і поручив йому і всім його міністрам вести дальше свої справи до часу покликання нового уряду. До утворення нового уряду не прийде скорше, як при кінці найближчого тижня.

З судової салі.

За приналежність до Української Військової Організації.

Львів, 5. червня.

На вчорашній розправі переслухували обв. Івана Паславського, якого промову подаємо окремо. З черги зачали переслухувати Івана Бігуна, обвинуваченого за те, що в замірі ограблення почтового воза стріляв до почтаря Білоуса і поліцая Красника й ранив їх.

Біржа.

Гроші.

Банк польський платив 5. червня за долари і девізи 10·30. Тому, що то був реальний курс віддано того дня понад 250 тисяч долярів і стільнож девіз на валютові чинитьби. Варшавська біржа нотувала курс доляра і девіз 10·30, 10·25' 10.23.

Поза біржею вагався курс доляра від 10·35 до 10·45 при слабій тенденції. Канадійський долар 10·2".

Збіжжа.

На біржі більші обороти в житі, ячмені, вівсі і спорадично малі трансакції в озимім ріпаку і білій конюшині. Загальний оборот 250 тон. На загал дуже обильна подача, при відносно значнім заінтересуванні. Тенденція з мітно зніжкова. Настрій оживлений. Ціни оціночні без трансакцій.

Пшениця біла краєва 48—42, пшениця краєва червона 50—51, жито галицьке 27·50—28·0, ячмінь галицький пастівний 27—, овес галицький 33·25—34·25.

Що далі?

Львів, 5. травня 1926.

Вчора нововибраний президент польської держави проф. Ігнат Мосціцький зложив приписану присягу. З тією хвилею закінчився формально л е г а л і з а ц і й н и й період в житті польської держави, спричинений відворотом маршалка Пілсудського після довершеного перевороту, а розпочався (розуміється, також формально!) період л е г а л ь н и й.

На вступі нового періоду мусимо поставити собі питання, що зявляється автоматично й настирливо, питання: що далі? Як, в якому напрямі, по якій лінії і площі покотяться дальші події в Польщі? Чи будуть вони продовженням, розвитком „морального" здвигу, започаткованого марш. Пілсудським, чи — навпаки — наступить поворот до первісного стану? А в центрі тих загальних питань, в осередку розвоєвих, реформаторських можливостей стоїть найреальніша проблєма, проблєма народнього представництва: сойму і сенату. Чи буде теперішній, без сумніву вповні скомпромітований сойм розвязаний, чи — навпаки — буде задержана його вегетація, щоби тим чином невідклично завдати йому смертний удар. І то не лише завдати смертний удар теперішньому соймові, але й ідеї народнього представництва взагалі, та тим чином або утвердити освічений чи неосвічений абсолютизм при збереженні безголосого сойму, або — довести в дальшому ході подій до анархії.

Теперішній сойм скомпромітований, пережитий, його моральний й інтелєктуальний рівень наскрізь відємний і спожаління гідний. Він завмер природною смертю вже давно; марш. Пілсудський тільки копнув його обнятого смертним летаргом своїм кованим, вояцьким чоботом в памятних травневих днях. А одначе, копаючи його, марш. Пілсудський думає збудити його з летаргу щоби в л е г а л і з а ц і й н о - ц е з а р и с т и ч н и х змаганнях одержати від нього в спадщині дещо з його невикористаного й постійно марнотраченого майна. Йде про поширення прав президента коштом сойму, на рахунок обмеження його чотиролітньої сваволі.

Досі — так сказатиб — все в порядку. Але заходить небезпека, що й після сповнення того муринського діла, що й після поширення прав президента сойм буде задержаний у формі і змісті ж и в о г о трупа. Заходить небезпека що той розпущений на безповоротний відпочинок сойм, а радше посли, штучно відживлювані дієтами, мають за завдання збудити серед населення обмерзіння й відразу до всякого народнього представництва та своєю штучною екзистенцією, обтяженою безлічю гріхів, зміцнити основи започаткованого абсолютизму. Бо тільки так можна пояснити собі дотеперішню поведінку марш. Пілсудського і вперте промовчування про дальші наміри у відношенні до теперішнього сойму.

А щож сойм, що „представники народу"? Як вони ставляться до дальших подій, що думають зробити зі собою і як реагувати на ролю, яку їм призначується. Коли мати на думці загал послів, ту звичайну, бездумну, до миски дієт привязану отару, то ледви чи можна там рахувати на якунебудь кристалізаційну думку. Вони ані не знають, що з ними станеться, ані що з собою зробити. Думку й інтелєктуальний та громадський рівень теперішнього сойму знаменито характеризує недавній принагідний оклик хлібоїдського посла Кравчишина (свояка марш. Ратая!): „naj nam zapłacą diety do roku 1927, a potym my jim." Дієти, дієти і ще раз дієти для тієї сірої, безголової й безголосої маси послів, що одначе розпоряджають силою піднощення рук вгору, є тим магнетом, що їх приковує до найнікчемнішого положення, є тим компасом, що їм вказує політичні напрямі і закриває перспективи дальшого ходу подій.

„Naj nam zapłacą dyjety!" — це mutatis mutandis — думка величезної більшости сойму. А знаючи цей дошкульний нерв сірої маси „народніх представників", марш. Пілсудський може до схочу держати для абсолютистичної декорації це „болото" і робити з ним всякі штуки, дозволяючи тільки на виплату дієт.

Поміркована лівиця, а головно пепесівці настирливо домагаються розвязання сойму, реально оцінюючи пригожість для себе теперішнього моменту. Вони в час вийшли з уряду, де оборонювали вдержання платень урядовців та боролися з редукційними плянами правиці, тим самим здобуваючи для себе прихильність бюрократії. Опісля приєднуючись всеціло до акції маршалка Пілсудського, вони віддискали втрачену прихильність революційно настроєного робітництва. Тепер же починають протиставитися абсолютистичним забаганкам Пілсудського, вдержуючись своєю опозиційністю на поверхні політичного життя. Кращого моменту для них і кращих виглядів для їх побіди у виборах не буде. Тому не диво, що вони всею силою пари пруть до виборів. Але инші партії поміркованої лівиці підбігають за пепесівцями, менше щиро думаючи про вибори, а більше з маніфестаційною метою. Правиця і центр свідомі того, що в нових виборах вони багато втратять. Тому хоч відчувають пониження й нежиттєздатність теперішнього сойму, то не мають охоти його розвязати в надії, що лєгалізаційний поворот закінчиться якоюсь великою компромітацією і вони, понижені, відштовхнені, прибиті і забуті, ще дочекаються свого тріюмфу.

Розуміється, хто реально оцінює ситуацію, знає, що повороту на старі позиції вже не буде. Компромітація теперішніх державців ніколи не буде основою тріюмфу правиці, тільки вступом до анархії й громадянської війни, обєднаної зі соціяльними рухами.

Не наша річ давати вказівки польським державцям, одначе наскрізь обєктивно слід ствердити, що демократію й парляментаризм в Польщі може врятувати тільки негайне розвязання сойму й переведення нових виборів. Цього не бажає собі ні диктатор, ні більшість сойму, в якого руках, не зважаючи на повну компромітацію „народнього представництва", є ключ до розвязки заплутаної і

веде досліди над циганським побутом, збираючи народні пісні та матеріяли для мови, яку цигане хотять очистити з випадкових впливів та надати їй однопільність. У Москві є 8 шкіл для циганських дітей, між якими є чимало заблуканих з чужих країв. Учаться вони на окремім стинним часописі, виданім для них. Навчання йде на російській мові та на циганській. Комісаріят освіти СРСР. поділив циган на ріжні освітні та професійні групи і доручив спеціялістам приготовити зразок циганської азбуки, якої вони до цього часу не мали. Перші книжки писані цією азбукою мають появитися при кінці цього року. Видко, що пашпортові трудноші нашої доби обридили мандрівку по світі навіть тим, які блукали свобідно століттями і вони думають над способами постійного осідку.

— **Промоція.** Дня 11. червня ц. р. в год. 11 перед пол. відбудеться у великій авлі Карлового університету в Празі промоція Романа Несторовича на доктора всіх лікарських наук. 1846 1—1

— **Звертаємо** увагу П. Т. Читачів, на оголошення фірми Делька найбільший закордонний вибір.
1852 1—1

— **Монт Івріст,** найвища на світі гора, стягає тепер чим раз більше туристів, які думають здобути гордий шпиль. Ще тому рік мало хто рішався на небезпечну дорогу. Якаж причина тому, що тепер так усі пхаються туди?... Хтось пустив поголоску що на самім вершку гори лежить коробка цукорків „Фортуни Нової".
1725 г) 1—1

— **Управа „Місійного Інституту"** оо. Редемптористів у Збоїсках, почта Знесіння к. Львова: подає до відома родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7. По близші інформації можна звертатись письменно або устно до Управи Інституту. 2-3

З судової салі.

Епізоди боротьби.

(3-тий день розправи.)

Вже третій день ведеться у львівському окружньому суді перед трибуналом суддів присяжних карна розправа проти 12-ти молодих Українців, що в імя волі свого народу, покористувалися в своїй діяльности засобами, колідуючим з карним кодексом. Зразком їх діяльности були між иншим і ті польські революціонери, які поступали таксамо як обвинувачені за царських часів, експропріювали державні гроші та повертали їх на потреби польських революційних організацій. Маршалок Пілсудський, Довнарович і багато инших були провідниками та ініціяторами таких експропріяцій, вони підготовляли тим державне відродження Польщі, вони приспішували момент визволення. Нині це перші державні мужі Польщі.

Та рівночасно в тійже Польщі засідають на лаві обвинувачених за таку саму нелегальщину молоді представники українського народу, що допускалися відомих вчинків в імя приспішення великого моменту визволення свого народу, в імя відбудови своєї державности.

Послухаймо, що каже один з обвинувачених на розправі, як він борониться, та які подає мотиви для своїх вчинків.

Обв. Іван Паславський, бувший старшина Української Галицької Армії (родом з Любачева 31 літний) зізнає:

До вини не почуваюся. Вчинок, який мені закидує акт обвинувачення, виконав я на приказ моєї організації і уважаю зі свого становища як бувшого старшини У. Г. А. і карного члена української нації за вчинок чесний, за вчинок мого національного обовязку.

І тому що Високий Трибунал і панове судді присяжні є під враженням відчитаного акту, я зі свого становища почуваюся до обовязку подати мій власний погляд і всі мотиви, які спонукали мене до того вчинку.

Ще як малий хлопець ходив я до народньої школи в Любачові, відтак віддали мене родичі до гімназії в Ярославі. Гімназія була польська. Там перший раз, як молодий хлопець побачив я те недобре відношення і співжиття учеників Поляків з учениками Українцями. По моїй думці молодіж того самого віку об'єднана тісним звязком і бажанням осягнути як найбільше знання — молодіж та повинна без огляду на ріжницю національности, походження, чи релігії любитися взаємно, помагати собі спільно, змагатися до осягнення вселюдських і національних ідеалів. Ми разом училися польської літератури, що в своїх творах Міцкевича, Словацького, Жеромського, Сєрошевського і инших наказувала любитися взаємно, голосити свободу кождої нації.

Та такі моменти я мало памятаю з тих часів, а остало мені в памяти як наші світоварищі показували на Українців з погордою: „to rusin, to Ukrainiec, to hajdamaka", не бажали товаришувати з Українцями, бо казали про кожного „on śmierdzi chłopem".

По укінченню гімназії прийшла світова війна, і я опинився в рядах австр. армії. Був з початку на російському, потому на сербському і альбанському, а вкінці на італійському фронті. Затерлися в мене враження незгоди і ненависти між Поляками і Українцями. В обличчу смерти ми не бачили між собою нац. ріжниць. Ми боролися як люде, що мають в серцях однакові ідеї; вони вільну незалежну Польщу, а ми вільну незалежну Україну. Я тішився, коли почув, що в нас в краю утворився легіон У. С. С. та проголосив вільну незалежну Україну. Поляки тішилися знова тим, що і у них творяться легіони, яких метою є незавсима Польща. І всі ми вірили, що хотяй не скоро може осягнемо ту ціль, то все таки кров пролята в обороні чужої нам Австрії, дасть якісь корисні наслідки. Ми вірили, що своїми трудами здобудемо всетаки деякі позиції, улекшимо долю своїх народів, зробимо кілька кроків вперед, щоби наблизитися до великої цілі.

Доля сприяла нам. З вибухом революції по упадку царату й Австрії перенняли владу у Сх. Галичині як одинокі господарі на українській землі Українці. Та радісна вістка розійшлася по всіх закутинах, де тільки жили Українці і кождий старався якнайскорше вернути у свої рідні сторони. Між ними і я вернув до рідного краю. Та тут стрінув мене важкий удар. Ті самі люде, з котрими я недавно боронив австрійських земель, з котрими я мріяв про кращі часи для наших народів, ті самі з котрими ділився останнім кусником хліба підчас гураганного огню над Пявою, ті самі, що ще недавно тому самі угинали я під чужим ярмом, вбивають у груди моїх земляків, моїх братів, моїх сестер, вістря багнету. Ті самі люде заперечують право на життя право на істрування мому народові і відбирають те, що самі осягнули.

Я став у ряди Української Галицької Армії в обороні рідної землі. Я мусів бачити в її ляхах своїх ворогів. Зродилася стара ненависть. Я підчас світової війни не стрічав такої ненависти між ворожими військами, яку я стрінув у нових противників. Народ, який рівночасно з моїм народом підняв прапор незавсимости, знущається над полоненими вязнями, та убиває масово спокійних громадян. Українське військо зберігає у Львові спокій і порядок, а польські громадяне стріляють навіть до гімн. учеників.

Мене приділено до 6. бриг. УГА. Беру участь в боях на фронті Рава Руська-Немирів-Яворів і протиставлюсь тим, що хотять накинути кайдани мойому народові. І бачу на власні очі жахливі факти. Двох моїх товаришів, а то Слука та ще одного, котрого назвиська тепер не памятаю, попадають в польський полон в Горінци; польські жовніри здирають з них черевики і так босо по снігу женуть їх більше як 12 клм. до Любачева і там над ними знущаються. В другому бою під Сураховом над Сяном попадає в польський полон нині вже незнаного мені назвиска стрілець, котрого на другий день відіслано на українську сторону побитого, цілого в синцях і пораненого. А я і до сьогодня не чув на жаль, щоб якась влада судила тих, що це зробили. На тім відтинку стояли ми аж до травня 1919 р. В травні починається відворот. Відступаємо через Камінку, Золочів, Зборів. Польська Нач. Кмда вживаючи підступу не тільки супроти нас, але і супроти цілого світа, висилає на нас армію Галлера, забуваючи про зобовязання польського уряду, що Армія ця не має бути вжита проти Українців, а тільки супроти більшовиків. Задля браку муніції відступаємо до Збруча. Сотки тисячів збігців, тисячі вязнених, руїна селянських господарств, от наслідки походу армії Галлера.

Одержуємо дещо муніції і новою офензивою доходимо аж до Красного. Від населення довідуюся про страшні знущання польських військ. Довідуюся, що одному нашому полоненому казали польські жовніри танцювати босому по шклі. Довідуюся про замордування о. Підляшецького в Монастириськах, о. Ніжанківського в Стрию. Населення гориться до нас і помагає чим тільки можна.

І знова забракло муніції, почався відворот. В нашім краю запанувала страшна неволя. Тюрми заповнюються спокійними громадянами, їх вязнять за те тільки, що сміли любити свою землю.

Як багато инших і я опинився за Збручем, та взяв участь у поході на Київ; переживав цілу кампанію УГА, хорував два рази на тиф.

В квітні 1920 р. попадаю в польський полон враз з частинами УГА і мене відволять до табору полонених у Фридрихівці коло Волочиськ. По трьох тижнях побуту в таборі у Фридрихівці зачинають нас вивозити до других таборів транспортами. До одного з таких транспортів приділюють і мене. Без ложки страви, без води, запльомбовують нас у тягарових вагонах та через три дні їзди — вагонів не відчиняють, і так везуть голодних до Стрия. В Тернополі довідується тамошнє населення, що везуть полонених Українців. Виходять люде на двірець та хотять нам передати їжу, однак польська ескорта розігнала крісами тих людей, а нас голодних везуть дальше.

По кількаденнім побуті у Стрию довідуюся, що мають вивозити нас до Тухолі на Поморю. Відносини в таборі тяжкі, харчують нас переважно гнилими оселедцями. Я не всилі перенести цього всього і втікаю з кількома товаришами до Чехословаччини. За границею голошуся у граничної чеської сторожі, котра відсилає мене до Нім. Яблінного, де була інтернована одна галицька бригада. Там застав я вже перших збігців з табору в Тухолі і від них довідався я про страшні відносини в таборі і про смерть одного мого товариша четаря УГА Яросевича. Польський жовнір намовив його до утечі з табору, обіцяв поміч, а потому в підступний спосіб застрілив.

З табору в Німецькім Яблінним переносять нас пих всіх, що утікли з полону, до табору в Вайхенбергу, а опісля до Юзефова, де число збігців та з краю як з таборів полонених щоденно збільшається. Від збігців чую про ті страшні відносини в краю, про карні експедиції, про конскрипцію, про вибори та про вязнення. Власти починають безпощадно нищити весь матеріяльний добуток українського народу. Інтерновано понад 20.000 цив. населення, яке гине масово від епідемії тифу. Підчас виборів держать в тюрмах понад 30.000 українських горожан цілими тижнями, а навіть місяцями без переслухання. Я чую та читаю про масовий відрух протестуючих українських мас, і здаю собі справу з того, що чую і знаю, що не з гаразду це діється.

(Докінчення буде.)

✝ Посмертна згадка.

Іванна Симінна померла дня 3. червня 1926 на клініці у Львові в 42 році життя. Покійна була примірною громадянкою міста Яворова. Вічна їй память!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Неділя 6. VI. Рогатин.
Понеділок 7. VI. Бережани.
Вівторок 8. VI. Бережани.
Середа 9. VI. Підгайці.
Четвер 10. VI. Тернопіль.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1639 29—?

Позір! Дня 24. червня ц. р. відбудеться перший зїзд товаришів-абітурієнтів академічної гімназії у Львові, що здавали іспит зрілости в 1910/11 шкільному році. Проситься всіх товаришів зголошувати свою участь на адресу: о. д-р Іван Бучко, гр.-кат. Семинар у Львові при вул. Коперника 36. Проситься, щоби разом зі зголошеннями надсилати відомі адреси других товаришів. — За Ініціятивний Комітет: д-р Константин Парфанович, Степан Раставецький. 1837 2—3

Дирекція прив. учит. жіночої Семинарії СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на посади двох учительок а) учительки руханки і б) учительки рисунків і ручних робіт. Зголошення проситься слати до Управи Монастиря СС. Василіянок в Яворові. 1831 3—3

В першу річницю смерти бл. п. Ольги з Гладиловичів Приймової, зложила на „Рідну Школу" Вп. Олексишинова Анна 10 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа У. П. Т. 1845 1—1

Шукають праці. 2 цукорницькі помічники, 1 огородник, 1 механік, 1 столяр, 1 дестиляторський майстер, 1 торговельний практикант, 1 кравецький прикравач, 1 гарбар, 1 бетоновий майстер (веде залізнобетонові роботи), 1 коваль, 1 теслярський підмайстер, 2 служниці, 1 послугачка, 1 кухарка — найрадше до бездітної родини та вдова середніх літ, що знає французьку й німецьку мову, до виховання дітей, науки шиття і крою, також співу — все в ліпшій родині. Хто з українського громадянства може дати працю тим безробітним, зволить зголосити до Бюра посередництва праці „Союзу Селянських Спілок", Львів, Ринок 10/II.

Наліпки для Франківських обходів можуть набувати провінціональні комітети для вшанування памяти І. Франка в Головному Комітеті у Львові, Ринок 10/II. „Просвіта". Наліпок треба тепер уживати ще в той день, коли відбуваються в даній місцевости свята Франка.

В неділю, дня 6. червня 1926 р. Площа „Сокола-Батька" при Стрийській рогатці. Діточе Свято Шкіл УПТ. Руханковий річний попис молоді усіх львівських шкіл УПТ. — Рідної Школи. Порядок вправ: 1) Перегляд і почетний хід відділів усіх шкіл. 2) „Ковалі" — забава — хлоп. школа ім. Т. Шевченка. 3) Збірна вправа хоругвовками — діти усіх народніх шкіл. 4) „Як весело минає час" — ритмічна забава — дів. семинар і гімназія. 5) Гри і забави — усі народні школи. 6) Шість вяз — ученики муж. семинара. 7) Весняний хоровід — дів. школа ім. Т. Шевченка. 8) Національні танки: а) Хоровід і б) Аркан — школа ім. Б. Грінченка. До вправ грає сурмова орхестра. Початок вправ о 4 годині по полудни. Ціни місць: стояче 1 зл., для молоді 50 с., сидяче місце на степеницї 3 зл. Білєти продає власкове Книгарня УПТ.
1751

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 21-?

НАПРАВУ годинників під управою фахових сил швайцарських полагоджує Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 (5) 27—?

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа, старанно виконана тільки у МАНДЛЯ Коперника 14. 1819 6—10

ЧИТАЛЬНЯ „ПРОСВІТИ" В СТРІЛИСКАХ НОВИХ, поч. loco, пошукує чоловіка передовсім вправного музика, — як культурного і просвітного організатора. Услівя на місци або письменно. 1847 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта
Якова Насеа
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1824 3—5

Музичні Інструменти
і прилади до них в великім виборі по найнищих цінах поручають
Брати Файґенбаум
1849 **КРАКІВ — Майзельса 5.** 1—3

Антін Копровський
емер. ст. радник суду
відкрив
- адвокатську канцелярію -
1850 **в Солотвині.** 1—3

Оповістка.

Вступні іспити до вищих клас (від II. до VII. включно) української гімназії з правом прилюдности УПТ. в Дрогобичі відбудуться в днях 22-го, 23-го і 24-го червня ц. р.

Вступні іспити до I. кляси 28-го червня. Зголошення й інформації в Секретаріяті гімназії (Дрогобич, вул. Івана) від 11-го червня кождого дня перед полуднем.
1844 1—6 УПРАВА

КАЛЬКУ
ДО МАШИН ДО ПИСАННЯ
1848 НЕДОСЯЖИМОЇ ЯКОСТИ 1—3
ПРОДУКУЄ НАЙДЕШЕВШЕ
„SOLALI" Паперовий промисл Спілка з обмеж. пор.
Żywiec — Галичина.

НА ВАКАЦІЙНІ КУРСИ, приймаю Пані Учительки -ів на мешкання з харчем в середмістю Валова 14, II. поверх на право. 1851 1—1

В ЯМНІМ, коло Яремча, є до винайму кілька покоїв та окремий дім з одним покоєм, кухнею, передпокоєм та верандою. Недужих на заразливі недуги не наймається. Д-р В. Янович, лікар в Станиславові, коло почти. 1843 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло" — З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч.10

Ці уступи подає згаданий вже жидівський соц.-дем. С. Гольдельман в книжці.

Соломон Гольдельман. Листи жидівського соціял-демократа про Україну. Матеріяли до історії українсько-жидівських відносин за час революції. Відень 1921. Жидівське видавництво „Гамойте" на Україні. 8° ст. 80.

Ось ці уступи:

„Вояки Української Армії!

„Славні і ніколи незабутні хвилини переживаєте ви в цей час, а з вами і всі народи, які живуть на терені українському. Свята боротьба за визволення поневолених, не вважаючи на належність їх до тої, чи другої нації, за панування правди і волі, народоправства і за самостійність нашої Республики — ось ваші ідеали в цій боротьбі.

Обєднання всіх демократичних сил України, всіх національностей, які стали на ґрунті самостійности нашої Республики, і участь їх в державному будівництві буде запорукою нашої перемоги над ворогами і запорукою нашого самостійного і ні від кого незалежного життя".

„.. Провокацію, на яку вони (більшовики) витрачають величезні суми, вони хотять розкласти нас з середини, підкуплюючи злочинний елемент, який підбурює наших козаків до ріжних бешкетів і до погромів над невинним еврейським населенням і цим хотять накласти тавро погромників на чоло лицарів, які несуть визволення всім народам на просторах України.

Цим способом наші вороги хотять роз'єднати українські і єврейські працюючі маси, шляхи яких дійсно звязані і мають за собою триста років гнущання і гніту російського царизму.

Наша Народня Армія мусить нести рівність, братерство і визволення українському і єврейському громадянствам, бо останнє активно підтримує Правительство УНР. Всі його партії, як то: Бунд, Обєднанці, Поалей-ціон і Фолькспартай стали на ґрунті самостійности України і беруть участь в будівництві Республики".

...„З великою пошаною я ставлюсь до тих жертв єврейського населення, які воно понесло на вівтарі нашої отчизни в цій боротьбі."

...„Міністр Єврейських Справ цілим рядом заходів вплинув вже на більшовицькі кола єврейства і вони вже не підтримують більшовиків...

Разом з вами кличу єврейське громадянство йти з нами і всім допомагати нашому військові і Правительство УНР і ви, його Армія, справитесь з тою великою і одповідальною роботою, яку ви провадите, одночасно руйнуючи силу більшовицьку і творячи нашу самостійну Республику, в якій кожний нарід має право вільного, спокійного життя".

...„Уникайте провокацій, а з провокаторами, хто сам чинить погроми та підбиває слабших від вас, будьте безпощадними. Кара на смерть мусить упасти на голову погромщиків і провокаторів." — 25. серпня 1919. Камянець на Поділлю.

З голосів преси.

Краківський „Час" присвячує довшу статтю пок. С. Петлюрі. Зупиняючись на двох версіях про мотиви вбивства, а головно вказуючи на суґестію жидівської преси, яка намагається вмовити в цілий світ, що Шварцбарт пімстився на особі Петлюри за погроми, автор (Едвард Пашковський) дивується, що месник чекав так довго.

„Та будь-що-будь згинув чоловік непересічний, горячий патріот, найвизначніший представник України, що бореться за державну незалежність, неприєднаний ворог більшовиків і узалежнення своєї батьківщини від Москви.. Чи приятель Польщі?.. Важко зглибити людську душу, головно в твердих хвилях здецидованої боротьби за свободу, коли зброю боротьби часто муситься прикривати дипльоматичними заходами. Одно не дасться заперечити... В останній фазі своїх визвольних змагань от. Петлюра рішучо звернувся зі старої дороги, яка по трупі (?!) Польщі мала вести наддніпрянську Русь до пристані власної незалежности, пізнав грішні і блудні омани тієї дороги, зрозумів, що істнування могутньої і прихильної (?!) західної сусідки може лише допомогти до угрупування, утвердження і забезпечення незалежного істнування його батьківщини. Тоді заключив з Польщею союз і відтоді щиро йшов з нами, лишаючись вірним тому союзові до смерти (:!)".

Подавши біографічні дані і поодинокі етапи діяльности Покійного, „Час" підкреслює, що

„от. Петлюра і його українські відділи йшли з нами рука в руку до бою з більшовиками, що свої зобовязання сповнили з честю (не можна того сказати про другу „союзницьку" сторону! — Ред.) і гідною відвагою та що вина краху є поза їх безпосередньою відповідальністю, яка радше обтяжує нашу спільну минувшину, головно пополідову, на якій лежала перфідна рука Москви, головно сівача зерен польсько-української незгоди".

Далі автор нарікає (таксамо, як Жиди! — Ред.), що в часі революції на Україні відбувалося нищення майна польських дідичів, що поширювалася ненависть до „Ляхів" і до Польщі.

„Від початку заломання царату було сліпно, що визволення обох народів повинно відбуватися в згоді, що спільна акція зміцнить обі сторони, що — замкнувши книгу спільних, не все гарних спогадів, слід шукати нових шляхів, приноровлених до фактичного стану річей, що лише на спільному прощенні і на спільних жертвах можна буде збудувати тривкі основи тривкого і міцного державного істнування Польщі й України".

Та сталося инакше. Кінець-кінців „З українського боку звороту довершив от. Петлюра і — як сказано вгорі — до кінця витримав на своїм становищі. З нашого боку усю ту слушну і на далекі горизонти часу обчислену справу від самого початку окружили тумани побоювань, інвектив, федераційних страхіть і так совісно окутали її темрявою, що справді почала вона заплутуватися у власному одязі, почала тратити орієнтаційний зміст і почуття дійсности, а вкінці скінчилася катастрофою.. катастрофою неоглядних вчинків, катастрофою кепсько обдуманої імпрези, але не катастрофою ідеї, вказаної самою природою річей. Вона живе і на ній слід оперти наше відношення до далекої могили погодженого з нею (ідеєю) Отамана."

Вся ця софістична лірика торкається походу на Київ і попереджуючої його варшавської умови, в чому була захована надія польських дідичів на Україні ревіндикувати свої маєтки. Та українське селянство, не зважаючи на „ідею", землі вже не віддасть.

Українське Богослужження на Україні.

Враження очевидця.

Низче наводимо уривок з приватнього листа одного з українських громадян, що вернув недавно на Україну з еміграції. В листі спинився він довше на автокефальній українській церкві.

„Вперше сьогодні відвідав я службу (літургію) — пише він — у нашому українському автокефальному соборі (в Харкові). Служба йшла чистою українською мовою. Незвичайно сильним обєктом моєї уваги був тільки хор. Що за сила — що за красота в мотивах, у постановці, виконанні нашого церковного, хорового співу. Дійсно слухаючи таку службу мав я таке враження, що не знав, де находжусь — „на землі чи на небесіх". Уявіть собі, що хоральна площадка влаштована десь високо, невидимо високо — а цеж ще збільшує резонанс чудової пісні і до слуху присутніх доносяться воздушними хвилями тільки милі елястичні, приємні тембри голосів. У нас при кінці літургії, а власне перед причастям, хор виконує особливого роду церковний твір — концерт. Характеристичне явище, що звернуло при цьому мою увагу на себе, це те, що зараз же по концерті майже уся публика направляється до вихідних дверей. З того виходить, що публика йде до церкви не молитися, а послухати співу."

„Між публикою стрічав я багато радянських службовців з великими портфелями під пахою, що заглядали до церкви, йдучи на службу. Вони, теж слухали співу."

„Службу Божу закінчив хор величним відспіванням „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну спаси". Сама собою зродилася в мене думка, чому греко-католицька церква не перейде на таку відправу богослужень особливо тепер при тих конкордатах і целібатах?! Та мабуть там скорійше підуть за Римом — для нас чужим, ніж за Київом — рідним нам і чисто українським."

Далі пише автор у томуж листі про величезний розвиток установ фізичної культури на Україні. Влада прикладає велику увагу до ділянки фізичного виховання, а тамошня молодь згуртована в установах фізкультури „має вигляд справжніх борців-богатирів."

НОВИНКИ.

— **Усунення Собінського?** Від кількох днів розійшлися у Львові вісти про усунення відомого погромника українського шкільництва, Собінського, зі становища куратора львівської шкільної округи. Хоча ця вістка покищо офіційльно не підтверджена, то з компетентного джерела знаємо, що від понеділка 31. травня ц. р. Собінський вже не урядує. Тимчасом заступає його радник Янеллі. Говорять, що куратором має бути начальник народнього шкільництва у львівській кураторії Тинельський, м. ин. відомий з того, що покинув свій нарід і, перейшовши на латинський обряд, став польським патріотом. По партійним переконанням Тинельський мабуть пястівець.

— **Львівська вода.** Громадяне Львова залюбки повторяють, що до краси природи бракує їм ріки. Цю недостачу відчувають вони тим сильніше, що навіть вода з водопроводів є в обмеженій скількости. Джерела з Волі Добростанської, з яких черпає місто воду, є надто слабі для великого міста. Приємно почути, що після довгих літ міській раді вдалось найти доповняючі джерела в Склі, 50 км. від Львова, які збільшать дотеперішний запас води на 33 процент. Міська рада святкувала цими днями посвячення цих нових збірників. Та що все має своє „але", довідуємось, що головні рури, якими йде вода, є надто вузькі і тому Львів не може мати води досхочу, а мусить її шанувати як рідкий скарб, заки не найде ще нових джерел, а може й доступу до моря.

— **Звідки взявся Львів і польська історія.** Попало в наші руки випадково число 16 „Przewodnika Katolickiego" з 18. квітня ц. р. виданого в Познані для „католицьких родин". Є там велика стаття з ілюстраціями з історії Львова, проф. д-ра Яна Зубжицького, а в ній читаємо таке: „Utarło się przekonanie całkiem błędne, jakoby Lwów miał założyć nagle za rozkazem narzuconym książę Daniel dla syna swojego Lwa i dlatego nazwał gród Lwowem. Jest to nieprawda ponieważ.." і тут приходять докази, що міст від назви льва, короля звірів, є на світі багато, — przeto nie dawnymy się porywać prądom dziwacznym, aby przypuszczać iż tutaj w tym Lwigrodzie wszyscy byli mocniejsi i bogatsi, pod każdym względem, tylko nie my Polacy. We Lwowie starym duch polski jest najwznioślejszy. Nasuwa się przeto przypuszczenie, iż książę Lew niewiele nie budował miasta i nie zakładał ale poniszczywszy i pobурzywszy przy zdobywaniu wszystko, co tutaj łączyło się z bogactwem, (po które wrogowie u nas zawsze ręce wyciągali), wśród ruin i szczątków czas przepędzał na szukaniu zdobyczy dalszych... Okazuje się, że nie wolno dziejów narodu ani miast rozpoczynać dopiero od zwycięstw krwawych. Jakżeż można to pogodzić aby ci najezdcy, idący naprzód krwią i pożogami, równocześnie rozlewali błogosławieństwo pokoju i objawiali zamiłowanie do otaczania życia opieką, jeżeli dzieje mówią tylko o ich okrucieństwach i ich zaburzeniach nieustających?„ Читачі зрозуміли історію заснування Львова? Львів був від віків польським і називався від короля звірів (який може бути всякої національности) а врештою якби князь Лев і був колинебудь володарем міста, то як гайдамака та горлоріз не міг би принести йому такого шастя, як польські королі які ніколи нічого не брали чужого а мали Львів від сотворення світа. Гарна наука історії та релігійної віри! — нема що й казати!

— **Особисті вісти.** Як зачуваємо наш земляк тенор варшавської опери Мих. Голинський приїзджає до Львова на гостинні виступи до міського театру, а саме дня 9. ц. м. співатиме в „Аіді", відтак у „Кармен" та „Тосці".

— **Епідемія самовбивств.** Вчора застрілився 16-літній ґімназист Франц Розмус, ученик т. зв. ґімназії Кубалі. Причиною — родинні непорозуміння. Хлопець залишив лист, в якому натякає на відому родині причину свого вчинку. Цікаве, що хлопець до останньої хвилини не зраджував ніяких ознак самовбивчого наміру та добре вчився.

— **Святошна забава і два трупи.** Відгомоном Різдвяних свят була судова розправа проти львівських підміських громадян Краковського та Коцура. Запрошені на свята до знайомих своїх Зарицьких на Личаківській вул., вели себе там по лицарськи, себто ображені чимсь почали стріляти й у бійці вбили господаря та його гостя. За це дістали чотири та пять літ вязниці.

— **Папа і жіноча мода.** Епископ з Лінцу прибив на стінах міста поклик звернений проти теперішньої безсоромної жіночої моди і переслав один примірник свого оголошення Апостольській Столиці. На це одержав від Пія XI. похвалу за боротьбу з — inverecundum illum mulierum vestiendi morem — себто з тим звичаєм жінок безсоромно одягатись і вислови жалю, що сучасне жіноцтво, головно дівчата, багато дбають про красу свого тіла, а мало про душу. Ті жінки, що вчились латини, а не погорджують нинішною модою, можуть навіть перекласти собі це дословно для спроби, чи розуміють: „Cultum omnimodumque corporis nimium recantes, ea quae sunt animi ornamenta minima facientes".

— **Цигане цивілізуються.** У Москві повстало товариство, що обєднує 1500 циганів. Мета товариства в першій мірі культурна: створити постійний осередок для циганів і навчити їх праці аналогічної до инших народів. У парі з цим воно

ще більше заплутуваної ситуації. Найбільшим геройством і найважнішим рішенням теперішнього сойму було би винесення ухвали про його розвязання і нові вибори — проти волі „легалізаційного“ диктатора.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Останній похід отамана Петлюри.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 31. травня 1926.

Похорон бл. п. Симона Петлюри мав розпочатися вчора в 3-ій годині пополудні, з волоської (румунської) православної церкви на цвинтар Монпарнасу. Рідко бачить Париж похоронні походи в супроводі такої сили зворушеного народу, як оцей — останній похід Отамана.

Старинний квартал, латинський. Сорбона, з памятником Данта, що студіював тут в своїй молодости, кільканацять кроків від дому жалоби — з одного боку, волоська церковця — з другого. Ту церкву очі пок. Отамана бачили кожного дня; він не міг її не бачити, коли вертався додому шановною „вулицею Шкіл“ (rue des Ecoles); чи міг він, у повні своїх літ, припускати, що ось тут, кільканацять кроків від його домівки, вже жде його та церква, з котрої мав вийти його шлях до вічного відпочинку? За рогом вулиці, при котрій він обідав кожного дня, зачаїлась на нього смерть; у сусідстві хати, де думав, журився, тішився, спав, — ждала похоронна церква.

Вже довго перед похороном сильні кордони поліції замикали входи вулиць і вуличок, що ведуть під дім жалоби і церкву. З певної сторони, кажуть, пронеслись були погрози протидемонстрацій, і обовязком поліції було принаймні запевнити супокійний похорон вигнанцеві, коли вже не можна було запевнити йому безпеченства життя на гостинній французькій землі. Десяток поліціянтів шнурком стоїть і в церкві.

Велика частина площі перед церквою заложена вінцями, що ждуть своєї черги на окремім похороннім возі. Вінці, вінці, вінці — все з живих квітів. Ленти з написами й присвятами, синьо-жовті майже всі; та бачимо серед них і одну червону, і червоно білу, і одну „триколірну“. Вся решта — синьо-жовті.

Гора вінців, квітів, лент — у церкві, над домовиною Отамана; вкриває її велике шовкове покривало, синє, з тризубом із жовтих стяжок.

Отаманська шабля і шапка перед домовиною. Дружина і Донечка Покійного, з боку, в тяжкій жалобі. За ними його найближчі други і співробітники, горем і сумом прибиті. Гурток чужинців — останки колишніх дипльоматичних і політичних зносин. Серед них польський полковник — в однострою...

Публика повагом переходить попри домовину, хрестячись і клякаючи. Монотонно читає по українськи псалтиру церковний дяк.

Місцевий парох розпочинає похорони богослуження, хор йому відповідає: оце в житті чуємо вичищені від давних славянських елементів латинські звуки нової волоської мови. Потім співає службу молодий священик автокефальної української церкви, і другий хор йому відповідає: багато присутніх Галичан оце вперше чує в нинішній народній літературній мові співи і молебні, які ми з ранніх літ привикли слухати в церковно славянській формі — тій самій, в якій зносилися з Богом і вічністю наші прадіди, на протязі тисячі літ...

Довго правиться те подвійне, двоязичне богослуження. Роздирають душу, пригомочують її горем, закутують у прочуття смерти — похоронні мельодії візантійської церкви.

Коло 5-ої години, під погідно захмареним небом розвивається похоронний похід. Здовж хідників маса зацікавленої паризької публики — неділя. А серединою вулиці справними, майже військовими рядами, кількасот метрів довгим походом ідуть тисячі земляків Покійного з обох берегів Збруча річки. Відкриті голови, багато синьожовтих кокардок, чорною крепою прислонених. Приглядаємось тим людям. Це в добрих 90 відсотках робітники великих заводів паризького осередку; майже виключно дрібні, спрацьовані, ще полуселянські типи; денеде трапляються типи зі слідами татарських косих очей і вистаючих костей обличчя; трохи бувших козаків колишнього російського експедиційного корпусу, петлюрівської армії, галицької армії. Враження публики незаможньої, майже бідолашньої, хоча й старанно „на неділю“ приодягненої. Мало „інтелігентів“, небагато студентів, студентів, студенток...

Це український Париж, а властиво не так Париж, як його промисловий обруч.

Піднімаємось угору одною з найстарших вулиць Парижа, вулицею Святого Жака (Якова); під її смоляною поволокою ще лежить могуче каміння старинного римського помосту. То був головний шлях римських легіонів. Він лучив гору святої Женевієви (Ґеновефи), на котрій був головний осідок римського ґарнізону й римської адміністрації, з розложеною внизу, на острові ґалійською Лютецією; трохи наліво відти, в напрямі вулиці Ґренель розвивався був наступ Цезарового леґата Лябієна на тодішню столицю племени Парізіїв. Культурно й стратегічно вулиця та — одна з найзамітніших артерій світа: своїм південним продовженням вона заведе нас через Ліон і Альпи, здовж Італії до Риму, а продовженням у північним напрямі шлях той вів римських імператорів і легіоністів проти невідомої Германії, загадочної Сарматії.

Чимало будинків тут ще має римські фундаменти; трохи не кожний камінь має тут свою історію. Доля не могла вибрати поважнішої панорами, ефиктовніших декорацій ні для крівавої трагедії бувшого українського Отамана, яка тут розігралася, ні для його останнього походу — цим разом у могилу.

Проходимо попри Пантеон...

Потім бульвар Монпарнасу — один з центрів світового мистецтва — і тихі бічні вулички, що ведуть відти на Монпарнаський цвинтар, і ми на „Божому Полі“.

Ще молебні: волоські й українські. Ще ридання, заклики й погрози Шевченкового й Стеценкового „Як умру, то поховайте“. Ще грудки чужої землі, що сиплятьєя на домовину. І багато слізних очей і облич.

Цим разом, то кінець.

Промов не було, бо поліція, боячися відомих погроз, відрадила. Жалібні промови будуть сьогодні вечером на окремих жалібних зборах, у недалекім кварталі.

З похиленими головами розпливається з кладовища еміґрантська публика. З якими почуваннями, якими думками в похилених головах? Адже оце оконечно замкнулася, безвідклично покінчилася одна доба української революції, нерозривно звязана з іменем Того, що спочив нині на землі, над якою володіла наша Анна Ярославна. Адже українська революція не видала нікого, ніякого вожда, політика, героя більшого від бл. п. Симона Петлюри, навіть рівного йому не видала — вище себе самого не скочать, не можуть скочити не тільки одиниці, а й народи цілі... Адже, нарешті, із смертю Симона Петлюри закрилася й карта болючої історії певної, даної, відомої політично державної й міжнародньої концепції України. Чи закрилася вона на віки вічні, по хована, як її головний сподвижник, у сирій землі?

В. Левицький.

Довкола брудного наклепу.

Чи С. Петлюра боровся з погромами й погромництвом?

Огидливі інсинуації, якими переповнена жидівська преса з метою виправдати вбийника С. Петлюри, примушує нас подати деякі дані, які доказують безосновність і злобну тенденційність усього того гадючого сичання.

Перед нами книжечка відомого жидівського діяча на Вел. Україні, члена українського уряду за часів С. Петлюри, соціял-демократа Соломона Гольдельмана, який нераз виступав в українській пресі і на українській мові під псевдонімом С. Золотаренка. Книжечка офіційного видання українського уряду і називається:

С. Золотаренко (С. Гольдельман!) Чому серед жидівських робітників є багато більшовиків? (Додаток: Жидівські соціялістичні партії і Українська Народня Республіка). Камянець на Поділлю 1919. Видання Міністерства Преси УНР. ч. 61, 16°, ст. 16, з 1-ої Друкарні Міністерства Преси й Інформації.

Беремо з неї дослівні витяги, вводячи в них наші підкреслення.

...„Вже більш півроку, — каже С. Гольдельман ст. 7), — як війська Української Народньої Республіки, або військa Петлюри, „петлюрівці“, як їх всі називають, вперто бються з більшовиками-комуністами. Українські війська, як і сучасне соціялістичне Правительство Української Народньої Республіки, вимагають від більшовиків, котрі в більшости своїй прийшли з Московщини, щоб пішли собі додому, залишили би Украіну і тим дали можливість українському правительству завести такий лад і порядок, який буде відповідати інтересам трудового народу України на користь не тільки українських, але й жидівських та инших націй людей, що живуть на Україні.

...„Правительство хоче завести соціялістичний лад, щоби уникнути заворушень і непорядку, а навпаки, дати можливість робочому людові працювати в обставинах ладу та спокою.

...„Але (ст. 8), коли українська республиканська армія прийшла до Києва, то виявилося, що велику силу встигли захопити бувші гетьманські ґенерали, котрі почали видавати себе за добрих Українців, а фактично були прихильниками старої панської царської Росії і тому багато, хоч і тайно, шкодили українській справі. Українські козаки, що прогнали Німців і гетьмана, зробивши це велике національне діло, пішли додому... Поміж тих, що залишилися в армії, було багато таких, для котрих війна була джерелом незаконних прибутків на чужий рахунок... Ці таємні елементи використали ріжні провокатори-отамани та гетьманці, що втерлися в армію і почали розганяти селянські зїзди і комітети, робітничі організації та робити страшні жидівські погроми в багатьох великих і малих містах.

Більшовики (ст. 9) та їх агенти на Україні (звичайно Жиди — примітка наша) почали величезну аґітацію проти Директорії і в наслідок цієї аґітації багато Українців і Жидів приєдналось до них, і армія Директорії мусіла відступати від Києва, аж до кордону Галичини. Всяка відступаюча армія ніколи в світі не може додержатися певного порядку і завше робить неприємні і шкодливі для мирного населення вчинки. А тут ще до нашої відступаючої армії приєднались ріжні грабіжники, провокатори, аґітатори-реакціонери (і безперечно, аґітатори більшовицькі — прим. наша) і багато отаманів з бувших російських офіцерів, котрі замісць того, щоби чесно виконувати свої обовязки і битися з більшовиками, залишилися по містах і там грабували мирне населення, а особливо Жидів.

„Тоді, це було в лютому і березні ц. р. зроблені були страшні погроми в Проскурові, Фельштині, Умані, Балті і багатьох других містах і містечках.

...„Жидівські робітники і молодь (ст. 10)... прийшли до думки, щоби приєднатися до більшовиків, прогнати Українців і тим визволити своє життя від тої страшної погрози.

„А більшовики використали цей настрій, повели величезну аґітацію поміж Жидів і тим захопили жидівських робітників остаточно...

Далі (в розділі п. н.: „Як можна зробити Жидів добрими українськими громадянами?“, автор каже):

...„На чолі Української Республики стоїть правительство з справжніх соціялістів, котрі твердо стоять на сторожі інтересів трудового народа і тому ведуть уперту і рішучу боротьбу з погромщиками і всіма провокаторськими елементами, що підбивають наші військa до улаштовування жидівських погромів“ (ст. 10—11).

„...Головне командування Української Народньої Армії (т. є С. Петлюра, — прим. наша) суворо забороняє реквізиції у населення, ріжні грабунки і особливо жидівські погроми (ст. 11)...

А ще далі, в додатку до книжечки, читаємо:

„Зараз, коли почався знову наступ української армії і коли жидівські кола побачили, що правительство твердо і рішучо бореться з погромами..., почався серед жидівських трудових кол і робітництва прихильний до Української Народньої Республики рух. Всі жидівські громади Камінця заявили, що активно підтримують наш соціялістичний уряд і обстоюють незалежну Українську Республику. Цей новий рух в жидівських колах приймає досить великі розміри (ст. 16).

„... В склад першого Правительства Директорії також увійшли представники партії „Поалей Ціон“ на посади: міністра по жидівським справам та товариша міністра народнього господарства, а один видатний київський жидівський діяч (не соціяліст!) Марголін заняв посаду товариша міністра закордонних справ...

„... Ті жидівські політичні діячі, які розуміли, що погроми роблять провокатори та темні люде... не мали можливости кликати Жидів до підтримання українського правительства в цей страшний час, коли правительство не встигло припинити погромів; *Жидам здавалося*, що само воно винно в погромах (ст. 15)...“

Хіба досить, щоби брудні наклепи жидівської преси освітлити світлом дійсности та зясувати, що в погромах, які без сумніву були, невинуватий тодішній український уряд під проводом пок. С. Петлюри. Ясно, що в світлі чесного жидівського літописця С. Гольдельмана на всі ті негідні вибрики жидівської преси і — як свідчить ухвала Жидівського Клюбу в польському соймі — також жидівських політиків є недвозначним провокаторством.

Петлюра — погромник, Петлюра — опир. Петлюра казав видирати плід з лона жидівських матерей, Петлюра... в безконечність Петлюра. Чи справді пок. Петлюра був кровожадним антисемітом? Нехай говорять про це уступи із відозви Гол. От. Петлюри з серпня 1919 р., якраз з часів завзятої боротьби з погромництвом.